

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 05.854.028
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Світлана ДОЦЮК
(власне ім'я, прізвище здобувача)

1997 року народження, громадянка Україна
(назва держави, громадянином якої є здобувач)

освіта вища: закінчила у 2018 році Вінницький національний аграрний університет
(найменування закладу вищої освіти)

за спеціальністю Облік і оподаткування
(за дипломом)

виконала акредитовану освітньо-наукову програму Економіка

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Вінницького національного аграрного
(повне найменування закладу вищої освіти (наукової установи).
університету Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця від «24» грудня 2024 року № 107а.
підпорядкування (у родовому відмінку), місто)

у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Інна ГОНЧАРУК, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, наукової та інноваційної діяльності, Вінницький національний аграрний університет;
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Рецензентів – Лариса ВДОВЕНКО, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький національний аграрний університет;
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Ірина ФУРМАН, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії, Вінницький національний аграрний університет;
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Офіційних опонентів – Наталія ДОБІЖА, доктор економічних наук, професор, директор Відокремленого структурного підрозділу «Вінницький фаховий коледж економіки та підприємництва Західноукраїнського національного університету»;
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Діана ШЕЛЕНКО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «10» березня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(галузь знань)

Світлані ДОЦЮК
(власне ім'я, прізвище здобувача у давальному відмінку)

на підставі публічного захисту дисертації «Організаційно-інституційне забезпечення розвитку аграрного підприємництва в умовах міжнародної економічної інтеграції»

(назва дисертації)

за спеціальністю

051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Вінницькому національному аграрному університеті, Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Андрій САХНО, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та підприємницької діяльності, Вінницький національний аграрний університет

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Робота виконана здобувачем особисто, державною мовою, відповідно до вимог щодо її оформлення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які забезпечують розв'язання наукового завдання, що має істотне значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки (відповідно до п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами)).

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 8 (відповідно до п.8, п.9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії):

1. Dotsiuk S., Chikov I., Shevchenko O., Nitsenko V., Gerasemchuk N., Demydova M. Evaluation of the institutional development of innovative activities to ensure the economy of the state. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024. № 3. P. 171-180. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-3/171> (1,62 друк. арк. – особистий внесок – визначено низку проблем, які впливають на інституційний розвиток інноваційної діяльності та доведено, що науково-технічний прогрес є головним каталізатором трансформації бізнес-процесів забезпечення інноваційного розвитку – 1,2 друк. арк.).

2. Доцюк С.О. Сучасний стан розвитку трудового потенціалу в аграрній сфері. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/203.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.7.201> (0,64 друк. арк.).

3. Доцюк С.О. Теоретичні аспекти формування організаційно-інституційного забезпечення функціонування підприємництва. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 12 (56). С. 57-64. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-12-7792> (0,67 друк. арк.).

4. Доцюк С.О. Сучасні аспекти зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1357/1311>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-21> (0,66 друк. арк.).

5. Sakhno A., Dotsiuk S. International experience of state support of entrepreneurship in the agricultural sector of the economy. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2022. № 2 (60). С. 98-109. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2022-2-7> (0,88 друк. арк. – особистий внесок – досліджено досвід державної підтримки в Україні та визначено необхідні умови при яких малі та середні підприємства зможуть розвиватися та ефективно функціонувати – 0,44 друк. арк.).

6. Доцюк С.О. Особливості функціонування аграрного підприємництва в умовах міжнародної економічної інтеграції. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2023. № 3 (65). С. 90-102. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-3-6> (0,79 друк. арк.).

7. Доцюк С.О. Формування експортного потенціалу підприємств АПК в умовах євроінтеграції. *Бізнес-навігатор*. 2024. № 2 (75). С. 49-55. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-7> (0,69 друк. арк.).

8. Доцюк С.О. Концептуальні оцінки пріоритетів розвитку аграрного підприємництва в умовах міжнародної економічної інтеграції. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 3 (08). С. 19-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-8-3> (0,81 друк. арк.).

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Голова ради Гончарук І.В.:

1. На рис. 3 слайд 5 Вами представлено, що на розвиток суб'єктів підприємницької діяльності впливають як інститути, так і інституції. У Вашому розумінні, що таке «інститут», а що таке «інституції» і в чому їх відмінність?

2. На рис. 1 слайд 5 Ви відображаєте економічні та ринкові інститути. До економічних відносите інститут власності, управління та державної влади. Яким чином інститут державної влади впливає на розвиток аграрного підприємництва та формування ефективної аграрної політики в умовах сучасних економічних викликів?

Рецензент Вдовенко Л.О.:

1. В першому розділі дисертації (таблиця 1.3, с. 64) для аналітичного розгляду тенденцій розвитку підприємництва в умовах міжнародної економічної інтеграції здобувачем наведено широкий вибір індикаторів оцінки розвитку аграрного підприємництва. Разом із тим, не всі індикатори оцінки знайшли відображення у дослідженні, що більш глибоке би наповнило зміст дисертації.

2. Погоджуємось із тим, що посилюється роль аграрного сектора на світовому продовольчому ринку, а експортний потенціал України формує можливий обсяг виробленої та експортованої продукції сільськогосподарськими підприємствами. Варто було визначити частку сільськогосподарської та продовольчої продукції в структурі експорту та імпорту (табл. 2.8 (с. 95), табл. 2.13 (с. 106)), що сприяло би наданню більш обґрунтованих висновків щодо можливостей політики держави в сфері експортно-імпортової діяльності.

3. Аспіранткою у таблиці 2.7 (с. 87) на основі проведеного соціологічного опитування виокремлено ряд факторів стримування сільськогосподарської діяльності, які потребують більшого обґрунтування в контексті впливу на прибутковість аграрних підприємств.

4. Враховуючи складні для економіки країни умови функціонування аграрного підприємництва, державна фінансова підтримка є основним механізмом реалізації державної політики, спрямованої на створення сприятливих економічних, організаційно-правових та інших умов розвитку сільськогосподарського виробництва. У дисертації варто було більш детально висвітлити обсяги державної фінансової підтримки розвитку аграрного підприємництва за конкретними напрямками та розмірами підприємств із метою визначення її орієнтованості.

Рецензент Фурман І.В.:

1. На рис. 1.5 не повністю обґрунтовано критерії, за якими наведені фактори внутрішнього і зовнішнього впливу. Досліджуючи фактори зовнішнього впливу, державну політику та законодавчу базу аспірантка виділяє окремими складовими у системі

функціонування суб'єктів господарювання, хоча законодавча база є інструментом у проведенні державної політики.

2. На рис. 2.17 представлено оцінку рівня рентабельності (збитковості) досліджуваних підприємств за 2019-2023 рр., однак, на даному рисунку доречно відобразити результуючу лінію, яка дозволить показати тенденцію у контексті закономірностей отриманих результатів.

3. Доцільно було б дослідити більш детально досвід країн ЄС у сфері організаційно-інституційного забезпечення розвитку аграрного підприємництва та можливість його імплементації у вітчизняних реаліях.

Опонент Добіжа Н.В.:

1. У п. 1.2 у визначенні підприємництва (с. 38) варто було б більш акцентовано розкрити його сутність у організаційно-інституційному контексті, адже позиція викладу в роботі тяжіє до класичного економічного визначення.

2. У п. 1.3 варто було б більш акцентовано розкрити методологічні аспекти міжнародної інтеграції аграрних підприємств і вказати у чому її відмінності від інтеграції економічних систем.

3. Не до кінця зрозумілою і методично обґрунтованою (с. 22) є позиція автора про те, що для успішного функціонування та розвитку підприємств необхідно приділяти увагу такому показнику як рентабельність (с. 115) – у чому полягає ця необхідність.

4. Не зовсім коректним є абсолютизоване, безапеляційне твердження, що «зазвичай сільськогосподарську продукцію експортують переважно великі підприємства» (с. 169).

5. В роботі пропонується «досягнення інституційної видозміни організаційно-інституційних механізмів реалізації підприємницького потенціалу» (с. 174), проте рекомендацій щодо порядку здійснення цього процесу не надано.

Опонент Шеленко Д.І.:

1. На рис. 1.5 (с. 43) автор визначає складові організаційно-інституційного забезпечення середовища функціонування суб'єктів підприємництва, зокрема економічні інститути. Разом з тим, вважаємо, що доцільно їх пов'язувати не окремо з власністю, управлінням та державною владою, а виходячи з економічних важелів державного управління як основи гарантування підприємницьких свобод через систему ринкового механізму.

2. У наведеній системі органів управління, які здійснюють державне регулювання аграрного підприємництва (рис. 1.8, с. 55), достатньо повно автором визначені усі регуляторні та контролюючі органи, як Кабінету Міністрів України, так і Верховної Ради. Разом з тим, автором не приділено достатньої уваги ролі Офісу Президента України у даному процесі, хоча опосередковано цей орган має суттєвий вплив на прийняття економічних рішень в державі, у тому числі щодо ефективного розвитку аграрного підприємництва.

3. На с. 80-81 автор приділяє значну увагу питанням прибуткових та збиткових підприємств, що особливо важливо для формування та становлення підприємницьких відносин, оскільки не завжди бізнес буває прибутковим. Разом з тим, вважаємо, що питання прибутковості та збитковості підприємств не повинно розглядатись у контексті економічної ефективності (рис. 2.1). Наведене автором – це динаміка підприємств за ознакою їх прибутковості (збитковості). Питання економічної ефективності випливає із аналізу стану підприємства в залежності від фінансових, соціальних, виробничих, технічних та інших факторів.

4. Вважаємо, що автор провів ґрунтовну оцінку рівня рентабельності (збитковості) досліджуваних підприємств за 2019-2023 роки, однак наведений рис. 2.17 (с. 115) не є показовим, оскільки у кожного підприємства своя особливість зміни рентабельності за певний період, що призводить лише до поверхневих висновків щодо результативності суб'єктів

господарювання. Доцільніше провести аналіз за видами рентабельності, що дозволить сформулювати більш обґрунтовану оцінку ефективності конкретних підприємств в залежності від впливу виробничих факторів на результативний показник.

5. На рис. 3.8 (с. 163) автором наведені необхідні умови розвитку аграрного підприємництва для забезпечення міжнародної економічної інтеграції, що дозволяє обґрунтувати напрями удосконалення організаційно-інституційного забезпечення підприємств. Разом з тим, вважаємо, що автору необхідно більш детально розкрити власний підхід та певні пропозиції, зокрема щодо політики імпортозаміщення у контексті організаційно-інституційних факторів розвитку аграрного підприємництва.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Світлані ДОЦЮК

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(галузь знань)

за спеціальністю 051 Економіка

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Окрема думка члена разової ради додається (за наявності).

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Інна ГОНЧАРУК

(власне ім'я та прізвище)

Інна Гончарук
в.о. секретар
Д.В. Засвідчено
Д.М. Жортанюк